

Trgovina emisijama veliki izazov za bh. tržište

Nakon što [Evropska unija](#) od jeseni iduće godine počne sa uvođenjem **prekograničnog poreza na karbon-dioksid**, industrijska proizvodnja u BiH, ona koja ovisi o energiji dobivenoj iz termoelektrana, naći će se pred svojevrsnim izazovom da postane nekonkurentna i u konačnici izgubi brojna tržišta EU-a.

No, ako se na vrijeme uđe u evropski sistem trgovine štetnim plinovima, a istovremeno ubrza prelazak na **obnovljive izvore energije**, bh. industrijska proizvodnja možda ima i istorijsku priliku za dodatni rast.

Dopredsjednik Vanjskotrgovinske komore [BiH](#), **Vjekoslav Vuković**, objasnio je u razgovoru za Večernji list kako u današnjem evropskom sistemu trgovine emisijama štetnih plinova cijena po jednoj toni karbona iznosi 100 eura, odnosno to je porez koji se plaća. Drugim riječima, firme i zemlje koje prave određene proizvode, na primjer od čelika, električnom energijom na bazi karbona moraju plaćati 100 eura po toni karbona koji izađe u atmosferu. "To je vrlo skupo te se prelazi na alternativne izvore energije, pa čak i sve do tekućeg hidrogena", naglasio je Vuković.

Istakao je kako bh. kompanije ne ulaze u taj sistem trgovine, dok, s druge strane, svaka tvornica koja proizvodi unutar Evropske unije mora platiti taj dodatni porez, ali se njen čelik proizvodi iz zelenih energija, odnosno imaju određene subvencije na takve izvore.

"Naizgled, u situaciji u kojoj **BiH** ne spada u sistem trgovine i ne plaća taj porez, ispada da je naš čelik jeftiniji, da smo konkurentniji, ali to je lažni privid. Zato što se za čelik koji se kupi u BiH i izvozi u EU na granici s EU mora platiti sav taj porez, a on ide u budžet Evropske unije kojim oni finansiraju obnovljive izvore", objasnio je Vuković.

Kada bismo pak ušli u sistem trgovine, to bi, kako je rekao, dovelo do velikih prednosti za naše kompanije jer bi se porez plaćao u BiH, ulazio u budžet BiH i koristio se za dekarbonizaciju, te velike poticaje obnovljivim izvorima energije.

Tada bi se, ističe Vuković, proizvodila čista električna energija, koja bi onda oplemenjivala čelik, gnojivo i sve ostalo. Time bismo čak i povećali kvote za izvoz u EU.

"Zapravo, gledajući srednjoročno i dugoročno, imali bismo prednosti. S druge strane, ako nastavimo raditi na bazi prljave energije, ne ulazeći u sistem trgovine, dolazi do pitanja hoće li neko u **EU** željeti naš čelik jer će sa svojom tehnologijom istu tvornicu napraviti, recimo, u Aziji, koja će to početi plaćati", upozorio je Vuković.

Naglasio je kako BiH zapravo **nema mnogo izbora** jer ćemo u slučaju neulaska u sistem trgovine postati apsolutno nekonkurentni. Kada bi pak u proizvodnji bili korišteni samo obnovljivi izvori energije, onda bi se kvota izvoza mogla povećati, što bi bilo iznimno važno

za prednosti domaće proizvodnje.

Inače, kada je riječ o trenutnom stanju, jedino prostor koji pokriva Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne kompletno počiva na obnovljivim izvorima energije.

U kontekstu poteza vlasti na državnom nivou optimizam unosi važan dio iz ekspozee predsjedateljice Vijeća ministara BiH Borjane Krišto koja je najavila i uspostavljanje trgovine štetnim plinovima kako bi se smanjilo zagađivanje okoliša, uz napomenu kako je dekarbonizacija i uslov Evropske unije.

Sistem trgovine emisijama stakleničkih plinova (ETS)

Evropska unija je treći **najveći zagađivač karbon-dioksidom na svijetu** sa najambicioznijim planom: želi značajno smanjiti emisije do 2030. i doći na nultu razinu do 2050. Sistem trgovine emisijama stakleničkih plinova (ETS od eng. Emissions trading system) je pokrenut 2005. kako bi se smanjile emisije u industrijskom sektoru.

On više od 10 hiljada elektrana i tvornica obavezuje na posjedovanje dozvole za svaku tonu emisija CO2. Firme ih moraju kupiti na aukcijama, a količina dozvola, kao i besplatnih dozvola, svake se godine smanjuje. Radi se o finansijskom poticaju za smanjenje zagađenja – što manje emisija, manji je trošak.

Cijena ovisi o tržištu i rezultat je kretanja ponude i potražnje. Za neke firme dozvole su besplatne, ako postoji rizik da će firma zbog povećanih troškova napustiti regiju i preseliti proizvodnju na područje gdje su dozvole jeftinije.

Sistem trgovine u BiH

Bh. vlasti u osnovi na raspolaganju imaju tri opcije za smanjenje emisije plinova staklene bašte. Prvi je određivanje granice emisija koje kompanije ne smiju da prekorače, druga je oporezivanje karbona, odnosno plaćanje poreza na količinu emitovanog ugljen-dioksida, a treća uvođenje trgovine emisijama. To podrazumijeva da kompanije jedna od druge kupuju i prodaju „pravo na zagađivanje“.

Primjera radi, tokom proizvodnje jednog automobila, za koju je potrebna tona čelika, emituju se dvije tone ugljen-dioksida. Proizvođači čelika u Evropskoj uniji plaćaju više od 20 eura po toni ugljen-dioksida, a oni koji emituju ugljen-dioksid u iznosu nižem od 20 eura mogu prodati svoja prava kompanijama koje imaju veće troškove smanjenja emisije ugljen-dioksida.

Sistem trgovine emisijama u svakom slučaju je budućnost **Bosne i Hercegovine** čija će se privreda, u velikoj mjeri bazirana na prljavim tehnologijama, zbog potrebe smanjenja zagađenja i zadovoljavanja uslova Evropske unije, uskoro naći u velikim problemima. Jedno od najboljih rješenja za bh. kompanije, pogotovo one koje su izvozno orijentisane, je uvođenje vlastite proizvodnje iz obnovljivih izvora.

Sve više industrijskih proizvođača u BiH se odlučuje za ugradnju vlastitih fotonaponskih solarnih kapaciteta, kako bi smanjili troškove za struju koju koriste, ali i da bi stekli dobru poziciju na tržištu zelenih certifikata. Sistem trgovine emisijama stakleničkih plinova, kakvu god formu imao, omogućiće privrednicima kupovinu i prodaju certifikata za vrijednost proizvedene energije iz obnovljivih izvora.

Company **EMT SOLAR** iz Sarajeva nudi precizne izračune ušteda koje ugradnja fotonaponskih elektrana donosi privrednicima. Njen rejting je visok među industrijskim proizvođačima u BiH a sve više se posvećuje i pronalaženju najboljih rješenja za buduće prozjumere i energetske zadruge, koji će također ući u sistem trgovine karbon-dioksidom, s obzirom da svi imaju određeni karbonski otisak koji će morati plaćati.

EMT SOLAR nudi stručno savjetovanje i projekciju finansijske isplativosti nakon izlaska na teren i pregleda lokacije ili objekta. U okviru investicije dobićete i stručnu procjenu lokacije, dimenzionisanje elektrane i prijedlog najbolje opreme.

Nakon izrade elaborata ekonomske isplativosti, stručnjaci EMT SOLAR će vas uputiti u postupak (izraditi hodogram prema aktuelnim zakonima) ili vas uputiti pravniku koji za klijente ove kompanije profesionalno obavlja cjelokupni administrativni posao, od prvog koraka pa do potpisivanja ugovora o otkupu [električne energije](#).

EMT SOLAR je jedina firma u [BiH](#) koja je posvećena klijentima tokom cjelokupnog ciklusa gradnje solarnih elektrana, od planiranja, gradnje, do servisiranja i praćenja njihovog rada.

Izvor: [solarno](#)